

CEROP, KOT ZELENI RUDNIK POMURJA, TUDI PO PREGLEDU RAČUNSKEGA SODIŠČA, OSTAJA ZGODBA O USPEHU

Po dobrih dveh letih revidiranja poslovanja javnega podjetja Cerop v letih 2015 do 2018, o katerem se je v regijskih medijih obširno pisalo, je Računsko sodišče konec meseca marca 2021 izdalo še porevizijsko poročilo, v katerem je ocenilo popravljalne ukrepe javnega podjetja in 27 občin ustanoviteljic. Ocenilo jih je vsaj kot delno zadovoljive, če že ne kot zadovoljive. Navedeno pomeni, da je Računsko sodišče zaključilo postopek revizije z ugotovitvijo, da pri poslovanju podjetja in nadzoru občin ustanoviteljic ni prišlo do hudih kršitev dobrega poslovanja in da nadaljnji postopki niso potrebni.

Že pred izdajo revizijskega poročila je podjetje izvedlo večino ukrepov za odpravo pomanjkljivosti, ki pa so bile formalne narave. Iz tega razloga je sodišče v revizijskem poročilu podjetju Cerop naložilo zgolj tri ukrepe, ki jih je podjetje tudi že realiziralo.

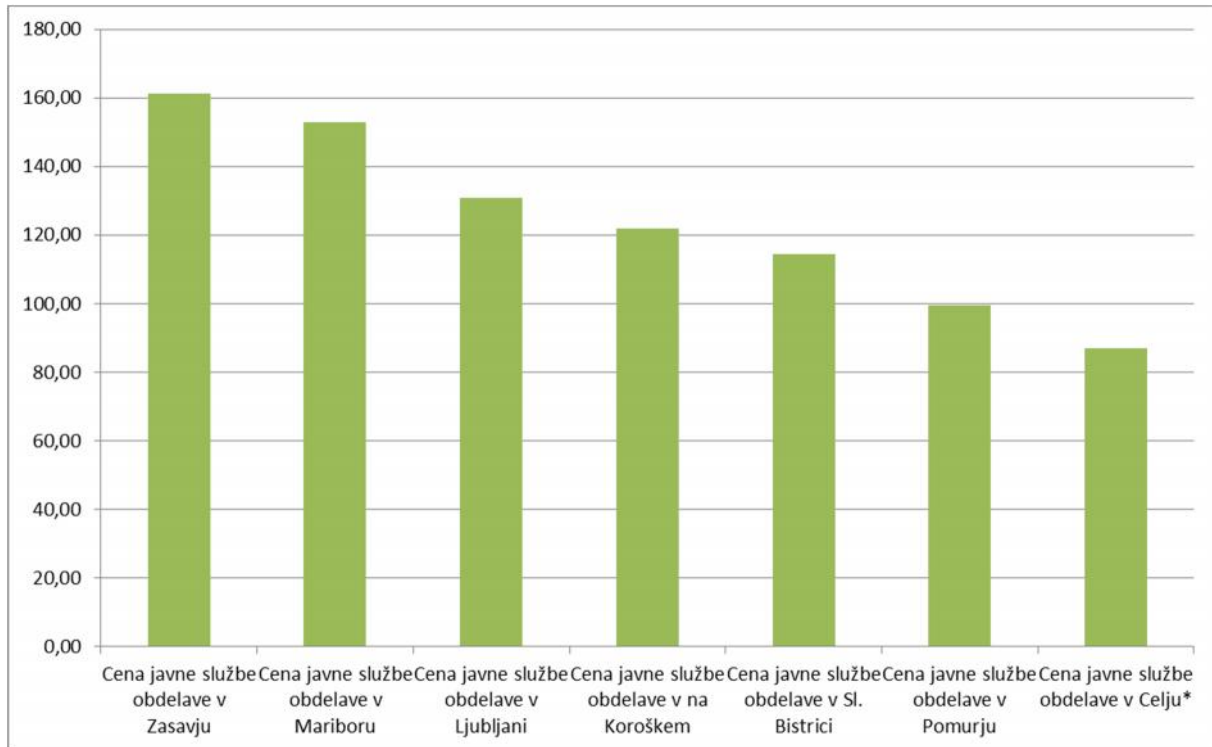
Ob podpori pravnih strokovnjakov Inštituta za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani smo v podjetju poskušali pojasniti dosedanji način delovanja podjetja Računskemu sodišču, kar bi v bistvenem delu lahko spremenilo odločitve sodišča, vendar pri tem ni bilo s strani revizorjev nobenega razumevanja. Potrebne razumevanja s strani Računskega sodišča niso bile deležne niti občine ustanoviteljice.

Ugotovitve Računskega sodišča so vsekakor zelo enostranske, ker se je presojalo poslovanje podjetja le na osnovi sodil o odvisnosti podjetja od ustanoviteljic in principa uporabe presežka tržnih dejavnosti, niso pa bili v sodila zajeti temeljni postulati, zaradi katerih je bilo podjetje ustanovljeno in tudi ne ekonomski dosežki, kakor tudi ne širši družbeni vpliv podjetja na socialne razmere v ruralnem območju, kjer deluje.

Podjetje je v letih svojega obstoja doseglo izjemne premike pri ravnanju z odpadki na ravni regije in s tem v celoti izpolnilo zastavljene **okoljske cilje** ob njegovi ustanovitvi, saj se je glede na količino odloženih odpadkov in vrsto odloženih odpadkov obremenitev okolja, z vidika nastajanja toplogrednih plinov zaradi odlaganja odpadkov, v 10 letih zmanjšala za 85%, ob tem, da se je količina vseh odpadkov povečala za 60%!

Ob takšnih rezultatih obdelave vseh vrst odpadkov je ostala **obremenitev gospodinjestev s stroški** za tovrsten način ravnanja s komunalnimi odpadki med najnižjimi v državi, kar je svojevrsten obliž na socialno stanje v regiji. Pri nizkih cenah ne gre za to, da so stroški nižji, ker podjetje slabo plačuje ljudi, ki delajo v res težkih razmerah, temveč je na to vplivalo izjemno prizadevanje vodstva podjetja, da se pridobi zunanje (izven regije - na trgu) dodatne storitve obdelave odpadkov in tam ustvari pomembna razlika v ceni, ki omogoča, da se iz teh presežkov pokriva del fiksnih stroškov, ki bi sicer bremenili ceno javne službe. Tovrstni pristop je omogočil tudi to, da se je v podjetju Cerop zaposlilo dodatnih 50 ljudi v času največje krize v

Pomurju, ko je zaradi stečajev velikih družb (Mura, Panonka, Pomurka...) ostalo brez dela veliko relativno mladih ljudi, večina brez kvalifikacij, predvsem iz socialno šibkih okolij. Z zaposlitvijo teh ljudi se je rešilo veliko socialnih problemov na tem izrazito ruralnem področju Goriškega, kjer je zaposlovalcev izjemno malo.

Primerjava cen gospodarske javne službe obdelave nekaterih vrst komunalnih odpadkov

** Cene v Celju zaradi lastne sežigalnice niso primerljive*

Vir: Javno podjetje Cerop d.o.o.

Vse to pa je prineslo tudi pomembno dodano vrednost, ki se odraža v letnih **ekonomskih podatkih** poslovanja podjetja, kjer je podjetje Cerop med najboljšimi v državi. Pomemben je tudi podatek, da se je vrednost vložka občin ustanoviteljic od ustanovitve podjetja v letu 2008 povečal za 2836% oziroma za več kot 28 krat, takšnih realnih naložb je v praksi izjemno malo.

Zaradi usmeritev podjetja, da izvaja tržne storitve, ki so neposredno povezane z odpadki (sortiranje, predelava blat iz čistilnih naprav, centri predelave in ponovne uporabe...), se podjetje po rezultatih uvršča med najboljša podjetja v regiji. Hkrati pa v dejavnosti že nekaj zadnjih let zaseda sam vrh z najvišjo boniteto po oceni vseh agencij, ki se s tovrstnimi ocenami ukvarjajo.

Vir: Javno podjetje Cerop d.o.o.

Pomurske občine - ustanoviteljice podjetja Cerop - so dobile s strani Računskega sodišča očitke, da so slabo nadzirale delovanje podjetja, kar seveda ne drži, saj so se na sejah organov podjetja, vodstvo podjetja in župani občin ustanoviteljic oziroma njihovi pooblaščenca o vseh področjih delovanja podjetja vedno odkrito pogovarjali. Čeprav pri nekaterih vprašanjih ni bilo 100% soglasja, je večina sklepov in dogovorov bila sprejeta z veliko (več kot dvotretjinsko) večino.

Takšen način zaupanja vodenja poslovanja je vodstvu podjetja in zaposlenim omogočal snovanje in uresničevanje novih ciljev na vseh področjih, ki so neposredno ali posredno povezani s področjem odpadkov. Pri tem se je v podjetju zasledovalo uresničitev ciljev popolne rešitve ravnanja z odpadki v regiji in uvajanje novih postopkov obdelave, ki se ne izvajajo nikjer drugje v Sloveniji.

Podjetje je svoje delovanje razširilo tudi na ostale, višje postavljene prioritete v hierarhiji odpadkovne piramide, predvsem na področje predelave in ponovne uporabe, kjer smo med pionirji tovrstne zasnove na širšem področju, saj cilji niso usmerjeni samo v ponovno uporabo stvari, temveč tudi na področje obnove (tudi starih stavb), kar močno zmanjšuje količine odpadkov na eni strani in na drugi omogoča, z relativno manjšimi stroški, pridobiti nove stvari in uporabne površine. Sem pa v širšem smislu spada tudi ponovni zagon nekaterih dejavnosti, ki so bile v preteklosti del našega vsakdana, pa so zaradi klavnih propadov podjetij prenehale delovati. Takšen primer je popravilnica in pralnica, v našem primeru pa tudi »družbena prehrana«. Navedene dejavnosti se izvajajo v Medgeneracijskem središču v Murski Soboti

(Mensana) in v okviru družbe Mensana d.o.o. – so.p.. Vse te dejavnosti dopolnjujejo temeljno dejavnost podjetja Cerop na področju ravnanja z odpadki.

Hierarhija ravnanja z odpadki, ki se kot prednostni vrstni red upošteva pri nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi; vir: <https://www.gov.si/teme/ravnanje-z-odpadki/>

Gotovo je podjetje Cerop pri vseh teh vsebinah pred ostalimi v Sloveniji. Pri tem smo se zgledovali predvsem po podobnih projektih, ki uspešno potekajo v skandinavskih državah in tudi nekaterih jedrnih državah Evrope. Ni odveč poudariti, da nam je vse to uspelo brez dodatnih finančnih obremenitev gospodinjestev in občin oz. ob sočasnem nižanju cene javnih služb.

Podjetju Cerop, ki upravlja z regijskim centrom za ravnanje z odpadki, bi se omogočilo še ustrežnejše in učinkovitejše poslovanje, če bi se na podjetje prenesla še tretja gospodarska javna služba – zbiranje odpadkov (podjetje danes opravlja dve gospodarski javni službi s področja ravnanja z odpadki: obdelava in odlaganje določenih vrst odpadkov). V okviru regijskega centra za ravnanje z odpadki je bila namreč zgrajena tudi vsa infrastruktura za izvajanje gospodarske javne službe zbiranja odpadkov, ki pa je podjetje Cerop ne izvaja, temveč občine ustanoviteljice izvajanje te javne službe prepuščajo drugim podjetjem. Iz naslova te infrastrukture podjetju nastajajo stroški, prihodkov pa dejansko ni. Ta problem je možno rešiti le na način, da podjetje Cerop postane tudi izvajalec gospodarske javne službe zbiranja, na kar nakazuje tudi izveden postopek revizije Računskega sodišča. S tem bi se tudi zmanjšale cene javnih služb. Dejstvo namreč je, da je naš regijski center edini tovrstni center v Sloveniji, ki ne izvaja tudi javne službe zbiranja odpadkov. V vseh drugih regijah upravljajo z regijskimi centri javna podjetja, v okviru katerih so združene vse tri javne službe ravnanja z odpadki. Podjetje si bo v prihodnje prizadevalo, da mu občine ustanoviteljice poverijo izvajanje gospodarske javne službe zbiranja odpadkov, saj zgolj tak način izvajanje javnih služb ravnanja z odpadki predstavlja učinkovito in smiselno celoto, kar so spoznale tudi ostale regije v Sloveniji.

Zadovoljni smo, da je podjetje kljub epidemiološki krizi in ob vseh težavah na področju odpadkov, z velikim angažiranjem vodstva in zaposlenih, poslovno leto 2020 zaključilo pozitivno. Navedeno nam je uspelo zaradi kvalitete izvedenih storitev in zaupanja partnerjev. Kljub nenavadnim (nemogočim) razmeram na trgu storitev, povezanih z odpadki, smo uspeli zadržati cene naših storitev na ravni, ki je omogočala pokrivanje stroškov poslovnih procesov. Ogromno pa je k uspešnosti prispevala tudi naša inovativnost, saj izvajamo procese obdelave odpadkov, ki jih drugi nimajo, predvsem gre za predelavo blata iz čistilnih naprav, kjer smo na trgu izven Pomurja beležili dobre ekonomske rezultate.

Seveda pa smo ob vsem tem, predvsem in na prvo mesto, tudi v letu 2020 postavljali funkcijo podjetja Cerop kot osrednje regijske institucije na področju odpadkov, ki je povezana z okoljem. Tako smo v minulem poslovnem letu spet zmanjšali količine odloženih odpadkov na odlagališče in se s tem približali cilju za leto 2025, ko naj bi odlagali manj kot 15 % vseh odpadkov.

Podjetje Cerop je v preteklih letih in bo tudi v prihodnje uspešno uresničevalo okoljske, socialne in ekonomske zaveze. Kljub temu, da se v regiji pojavljajo težnje po »vstopu zasebnega kapitala« v regijski center in v podjetje Cerop, so take namere na tako občutljivem segmentu ravnanja z okoljem, neupravičene in nelegitimne. Občine ustanoviteljice podjetja Cerop se namreč zavedajo, da imajo v slovenskem merilu vzorno urejen center za ravnanje z odpadki, ki posluje odlično. Na podlagi potrjenega razvojnega programa za obdobje do leta 2027 pa so občine podjetju Cerop tudi izkazale podporo za nadaljevanje uspešne zgodbe.

»Varujmo okolje, saj si ga izposojamo od generacij, ki prihajajo za nami!«.